

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. 23 Cdo 1411/2021, ECLI:CZ:NS:2023:23.CDO.1411.2021.1

Číslo: 10/2024

Právní věta:

Prostředníkovi může být podle § 4 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb. uložena pouze taková povinnost, jež spočívá ve zdržení se samotného poskytování určitých jím nabízených prostředků nebo služeb (a to podle okolností v úplném nebo částečném rozsahu), nikoli však taková povinnost, která v konečném důsledku představuje určení konkrétního způsobu, jakým se má prostředník takového poskytování (teprve) vyvarovat.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 24.01.2023

Spisová značka: 23 Cdo 1411/2021

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Duševní vlastnictví

Předpisy: § 4 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobkyně e) a f) proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 11. 2020, sp. zn. 3 Cmo 153/2019, ve znění opravného usnesení ze dne 3. 3. 2021, sp. zn. 3 Cmo 153/2019.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Praze v pořadí druhým rozsudkem ze dne 23. 1. 2018, č. j. 2 Cm 98/2010-353, ve znění opravného usnesení ze dne 13. 3. 2018, č. j. 2 Cm 98/2010-382, uložil žalované povinnost zdržet se uzavírání nebo prodlužování doby trvání podnájemních smluv a pokračování podnájemních vztahů na užití prostor či prodejních míst areálu tzv. Pražské tržnice, nacházející se na adrese P., se subjekty, které dle pravomocného rozhodnutí soudu nebo správního orgánu porušily nebo ohrožily práva k uvedeným ochranným známkám, jakož i se subjekty, které v okamžiku pravomocným rozhodnutím prokázaného porušení nebo ohrožení práva k níže uvedeným ochranným známkám užívaly prostor nebo prodejní místo, ve kterém došlo k porušení nebo ohrožení práv k ochranným

známkám, jestliže byl s výše uvedeným porušením nebo ohrožením seznámen, a to k ochranným známkám uvedeným v tomto výroku (výrok pod bodem I), zamítl žalobu o uložení povinnosti žalované zdržet se uzavírání nebo prodlužování doby trvání podnájemní smlouvy na užití prostor či prodejních míst v areálu tzv. Pražské tržnice, nacházející se na adrese P. (dále jen „Pražská tržnice“), které nebudou obsahovat závazek podnájemce zdržet se porušování práv průmyslového vlastnictví žalobkyně, a které nebudou jako výpovědní důvod ze strany nájemce s nejdéle čtrnáctidenní výpovědní lhůtou obsahovat porušení nebo ohrožení práv k ochranným známkám popsaným v tomto výroku v prostoru či prodejním místě, užívaným podnájemci (výrok pod bodem II), zamítl žalobu na stanovení povinnosti žalované na své náklady uveřejnit v periodiku Hospodářské noviny, vydavatel *Economia a. s.*, registrace MKČR E4689, do tří měsíců od právní moci rozsudku jednou v rozsahu nejméně jedné poloviny stránky v rámečku o velikosti písma nejméně 12 bodů text tohoto rozsudku (výrok pod bodem III) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem IV).

2. Žalobkyně tvrdily, že jsou majitelkami ochranných známek (specifikovaných ve výrokové části napadeného rozsudku) a v rámci svého podnikání se zabývají výrobou, skladováním, dovozem, vývozem a prodejem módních oděvů, obuvi, módních doplňků, hodinek a příslušenství vysoké kvality. Žalovaná byla nájemcem, provozovatelem a správcem Pražské tržnice na adrese P. (dále jen „tržnice“) a v rámci své obchodní činnosti přenechávala prostory nacházející se v areálu tržnice do podnájmu jednotlivým prodávajícím trhovcům. Podle žalobkyně dochází v areálu tržnice dlouhodobě a opakovaně k porušování práv k jejich ochranným známkám ze strany podnájemců žalované, jejich jednání naplňuje skutkovou podstatu trestného činu ve smyslu § 268 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, přičemž žalovaná byla opakovaně na tuto skutečnost upozorněna orgány činnými v trestním řízení a celními orgány. Žalovaná si tak podle žalobkyně musí být vědoma, že k porušování práv a poškozování žalobkyně ze strany podnájemců v tržnici dlouhodobě a pravidelně dochází a musí jí být známo i to, že v důsledku její provozní činnosti dochází k porušování práv z průmyslového vlastnictví žalobkyně. Žalované vytýkají, že nečiní žádné kroky k zabránění této protiprávní činnosti. Podle žalobkyně zastává žalovaná postavení tzv. prostředníka ve smyslu zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví), dále jen „zákon č. 221/2006“, a směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES ze dne 29. 4. 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví a žalobkyně proto své nároky uplatnily jako nároky podle § 4 odst. 1 a 3 zákona č. 221/2006 Sb., dále uplatnily své nároky z titulu ochrany dobré pověsti právnické osoby (§ 19b odst. 2, 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, dále jen „obč. zák.“).

3. Soud prvního stupně uvedl, že žalobkyně se domáhají ochrany proti porušení práv vyplývajících z vlastnictví ochranných známek a ochrany dobré pověsti právnické osoby. Připomněl, že je vázán právním závěrem Nejvyššího soudu, jak je obsažen v rozsudku ze dne 28. 7. 2016, č. j. [23 Cdo 1184/2013-221](#), podle kterého je žalovaná v postavení tzv. prostředníka ve smyslu § 4 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb. Podle dovolacího soudu je rovněž nutné aplikovat závěry rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 12. 7. 2011 ve věci [C-324/09](#) L'Oréal SA a další proti eBay International AG a další (dále jen „rozsudek L'Oréal“). Podle tohoto rozhodnutí soudní zákazy musí být účinné a odrazující, současně spravedlivé a přiměřené. Nesmí být nákladné a nesmí vytvářet překážky právně dovolenému obchodu. Po prostředníkovi nelze požadovat, aby nad svými zákazníky vykonával obecný a soustavný dohled. Prostředník naproti tomu musí být donucen k přijetí opatření, která přispějí k zamezení dalšího porušování stejného trhu a stejným obchodníkem. Soudní zákaz musí být vydán tehdy, zajišťuje-li spravedlivou rovnováhu mezi ochranou duševního vlastnictví a absencí překážek právně dovolenému obchodu. Dále připomněl, že Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 29. 11. 2017, č. j. 23 Cdo 1213/2017-314, dovodil, že ve vztahu k zadostiučinění za nemajetkovou újmu, jehož se žalobkyně domáhaly, nelze prostředníkovi, podle úpravy obsažené v zákonu o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, uložit, aby poskytl zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou porušením práva průmyslového vlastnictví.

4. Soud prvního stupně neshledal důvodnou námitku nedostatku pasivní legitimace žalované s tím, že pokud žalovaná v současné době správu tržnice a pronájem prodejních stánků neuskutečňuje, pak řízení vedené u Obvodního soudu pro Prahu 7 o vyklizení tržnice není skončeno a žalovaná výpověď nájemní smlouvy považuje za neplatnou. Podle soudu prvního stupně lze předpokládat, že v případě úspěchu ve sporu vedeném pod sp. zn. 5 C 4/2013 bude nadále předmětnou tržnici provozovat, tudíž zdržovací nárok působící *pro futuro* je důvodně uplatněn. Proto žalobě v rozsahu zdržovacího nároku vyhověl, přičemž doplnil podmínku, spočívající v seznámení žalované s porušením nebo ohrožením práva k chráněným označením v prodejních místech, čímž podle stanoviska soudu splňuje navržené opatření předpoklady, které byly vymezeny v rozsudku [L'Oréal](#), opatření je účinné a odrazující, a splňuje i podmínku, že žalovaná nemusí provádět obecný a soustavný dohled.

5. Soud prvního stupně neshledal důvodnou žalobu v rozsahu nároku na uložení povinnosti žalované zdržet se uzavírání podnájemní smlouvy, v níž nebude jako výpovědní důvod uvedeno porušení nebo ohrožení práv k ochranným známkám žalobkyně. Úprava, která zasahuje do smluvní volnosti, není přiměřená a vytváří překážku právem dovolenému obchodu. Žalovaný má „zákonnou preventivní povinnost“ předcházet škodě, a to škodě, která by vznikla nejen žalobkyním, ale i ostatním vlastníkům ochranných známek, do jejichž práv by bylo prodejem padělků v tržnici zasaženo; je tudíž na žalované, jakým způsobem v smluvních dokumentech zakotví opatření ke splnění této preventivní povinnosti. Uvedl dále, že pokud žalobkyně požadovaly nároky, o nichž soud rozhodl ve výrocích pod body I a II rozsudku, z titulu zásahu do dobré pověsti žalobkyně, pak na tyto nároky je nutné aplikovat právní závěr dovolacího soudu, podle něž je ustanovení § 19b obč. zák. ve vztahu k zákonu č. 221/2006 Sb. úpravou obecnou, a úprava speciální má přednost, a ochrany dobré pověsti právnické osoby poškozené zásahem do práv průmyslového vlastnictví se nelze domáhat podle ustanovení § 19b odst. 3 obč. zák. Soud prvního stupně proto neshledal tyto žalobní nároky důvodné. Protože žalobkyně neměly plný úspěch ve věci, neshledal soud prvního stupně důvodným požadavek na uveřejnění rozsudku ve smyslu § 155 odst. 4 o. s. ř.

6. K odvolání žalobkyně Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 11. 2020, č. j. 3 Cmo 153/2019-431, ve znění opravného usnesení ze dne 3. 3. 2021, č. j. 3 Cmo 153/2019-444, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích pod body II, III a IV a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

7. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že požadavkům judikovaným Soudním dvorem Evropské unie na soudní zákazy zcela vyhovuje uložení povinnosti žalované zdržet se uzavírání (popř. prodlužování doby trvání) smluvních vztahů se subjekty, které prokazatelně porušily či ohrozily práva žalobkyně vyplývající z jejich ochranných známek a žalovaná byla s tím seznámena, zatímco uložení povinnosti žalované, aby do textu smluv zahrnula závazek podnájemce zdržet se porušování průmyslových práv žalobkyně a tomu odpovídající výpovědní důvod, judikovaným požadavkům na soudní zákazy nevyhovuje. Nejde o nic jiného než o deklaraci ze zákona vyplývajícího zákazu porušení práv z průmyslového vlastnictví a nelze dovozovat, že by takový zákaz splňoval kritérium účinnosti v tom smyslu, aby zvýšil ochranu průmyslových práv žalobkyně poskytovanou jim veřejnoprávní úpravou. Ve vztahu k uzavírání nových smluvních vztahů by podle odvolacího soudu ani nebyla splněna podmínka, že prostředník může být donucen k přijetí opatření, která přispějí k zamezení dalšímu porušování stejného druhu a stejným obchodníkem. I podle odvolacího soudu by tak takové opatření nezajišťovalo spravedlivou rovnováhu mezi ochranou duševního vlastnictví a absencí překážek právně dovolenému obchodu. Konečně pokud jde o uplatněný nárok na publikaci rozsudku, konstatoval, že závěr soudu prvního stupně o nedůvodnosti tohoto nároku je věcně správný. Nelze sice souhlasit s názorem soudu prvního stupně o tom, že předpokladem přiznání práva na publikaci rozsudku je plný úspěch ve věci samé, když z rozhodovací praxe vyplývá podmínka úspěchu alespoň v převážné části věci, ani takové míry úspěchu však žalobkyně v řízení nedosáhly, naopak míra jejich úspěchu a úspěchu žalovaného byla vyrovnaná.

II. Dovolání a vyjádření k němu

8. Proti rozsudku odvolacího soudu podaly dovolání žalobkyně e) a f) (dále jen „žalobkyně“), podle nichž je dovolání přípustné proto, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Jedná se o otázku, zda lze prostředníkovi – provozovateli tržnice, který v této tržnici dává do užívání prodejní místa trhovcům, kteří je využívají k prodeji padělků výrobků označených ochrannými známkami, uložit, aby se zdržel uzavírání nebo prodlužování doby trvání smluv na užití prostor či prodejních míst v jím provozované tržnici, které nebudou obsahovat závazek uživatele takového prostoru či prodejního místa zdržet se porušování práv průmyslového vlastnictví a které nebudou jako výpovědní důvod ze strany provozovatele takové tržnice obsahovat porušení nebo ohrožení práv k ochranným známkám v prostoru či prodejním místě užívaném uživatelem takového prostoru či prodejního místa.

9. Žalobkyně akcentovaly, že podle rozsudku [L'Oréal](#) ve spojení se závěry obsaženými v rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 7. 7. 2016 ve věci Tommy Hilfiger Licensing LLC a další proti DELTA CENTER a.s., [C-494/2015](#) (dále jen „rozsudek C-494/15“), vedené mezi účastnicemi tohoto sporu, mohou vnitrostátní soudy naříditi prostředníkovi přijetí opatření, která přispívají nejen k ukončení porušování těchto práv uživateli tržiště, ale také k předcházení dalším porušováním tohoto druhu. Tyto soudní zákazy musí být účinné, přiměřené, odrazující a nesmí vytvářet překážky právem dovolenému obchodu. Podle žalobkyň nevytváří jejich žalobní nárok (navrhovaná smluvní úprava) překážku právem dovolenému obchodu. Prodejce, který bude mít zájem provozovat prodej legálního zboží, nikoli padělků, nebude mít obtíže uzavřít smlouvu obsahující závazek nezasahovat do průmyslových práv oprávněných osob s na to navázaným výpovědním důvodem. Právem dovolený obchod bude bez překážek probíhat a zakotvení závazku neporušovat práva z průmyslového vlastnictví i pod hrozbou výpovědi naopak směřuje proti uskutečňování právem nedovolenému obchodu (prodej padělků), což je podle dovolatelek v souladu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie. Nemohlo by tak dojít k narušení spravedlivé rovnováhy mezi ochranou duševního vlastnictví a absencí překážek právně dovolenému obchodu a ani k zásahu do práva na smluvní volnost. Naopak by uvedený zákaz, resp. smluvní úprava, podle dovolatelek přispěl k předcházení porušování práv z ochranných známek. Žalobkyně namítaly, že odkaz na preventivní povinnost prostředníka, na nějž oba soudy odkazovaly, neobstojí, protože v řízení bylo prokázáno, že tato preventivní povinnost ze strany žalované nebyla dlouhodobě plněna a bylo nutno přikročit k soudnímu zakazu. Žalobkyně nesouhlasí ani s argumentací odvolacího soudu, že by šlo o prostou deklaraci zákonného zákazu bez účinku na zvýšení ochrany průmyslových práv nad jeho rámeček. Účelem soudního zákazu vůči prostředníkovi podle shora citované judikatury Soudního dvora Evropské unie má být omezení prodeje padělků na tržnicích. Podle žalobkyň by tento ze zákona vyplývající zákaz implementovaný do smlouvy a na něj navázaný výpovědní důvod účinně přispíval k ukončení porušování práv duševního vlastnictví, ale také k předcházení dalším porušováním tohoto druhu, jak se výslovně uvádí v bodu 7 výroku rozsudku [L'Oréal](#). Poctivého prodejce by takové promítnutí zákonného zákazu jako výpovědního důvodu ve smlouvě na užívání prodejních prostor nemohlo nijak omezovat. Podle dovolatelek je obvyklou praxí, že se v řadě smluv uvádí i zákonné povinnosti účastníků smlouvy, aniž by to mělo na smluvní volnost stran jakýkoliv negativní dopad. Deklarace zákonného zákazu ve smlouvě může mít sama o sobě preventivní účinek. Žalobkyně dále odkázaly na závěry vyslovené v rozsudku ze dne 27. 3. 2014 ve věci [C-314/12](#) (UPC Telekabel Wien GmbH), především na body 62 a 63 jeho odůvodnění. Dovolatelky rovněž odkázaly na stanovisko generálního prokurátora ve věci [C-314/12](#), z něž vyplývá, že již samotné upozornění na protiprávnost porušování práv z ochranných známek postačí k odrazení některých případných porušovatelů a již tím je splněno kritérium účinnosti takového soudního příkazu.

10. V rozsudku ze dne 15. 9. 2016 ve věci [C-484/14](#) (Tobias Mc Fadden) Soudní dvůr Evropské unie

vyslovil, že pokud vede soudní zákaz k zabránění nebo alespoň ke ztížení porušování práv duševního vlastnictví, splňuje podmínku dostatečné účinnosti (bod 95). Pokud porušovatelé nemohou jednat anonymně, plní soudní zákaz odrazující funkci (bod 96). V nyní posuzované věci by žalobkyněmi navrhaný soudní zákaz vedl k tomu, že by jednotliví prodejci museli vždy podepsat příslušnou užívací smlouvu a nemohli by tak jednat anonymně.

11. Žalobkyně nesouhlasí ani s argumentem odvolacího soudu, že u nových smluv by ani nebyla splněna podmínka, že prostředník může být donucen k přijetí opatření, která přispějí k zamezení dalšímu porušování stejného druhu stejným obchodníkem. Podle žalobkyň z použitelné judikatury Soudního dvora Evropské unie žádné takové kritérium ve vztahu k soudním zákazům vůči prostředníkovi nevyplývá, z této judikatury vyplývá předně to, že soudní příkazy mají směřovat nejen k ukončení porušování práv duševního vlastnictví, ale i k jeho předcházení. Dovolatelky odkázaly na závěry obsažené v rozsudku [L'Oréal](#). Podle žalobkyň by však zakotvení jimi navrhané úpravy ve smluvní dokumentaci žalované ve skutečnosti směřovalo i k ukončení porušování práv „stejným“ obchodníkem, protože nejprve musí k porušení u takového obchodníka dojít, pak by nastaly podmínky pro výpovědní důvod a došlo by tak k ukončení porušování práv tímto (tj. „stejným“) obchodníkem, případně v jemu poskytnutých prostorách. Žalobkyně v této souvislosti odkázaly na body 118 až 124 rozsudku [L'Oréal](#), z nichž vyplývá, že u provozovatele tržnice postačí jeho vědomost o zjevné protiprávní činnosti na jím provozované tržnici – postačí, když si byl takový provozovatel vědom skutečností nebo okolností, na základě nichž by hospodářský subjekt postupující s řádnou péčí musel konstatovat protiprávnost. Podle žalobkyň tak nelze dovodit podmínku pravomocného rozhodnutí soudu nebo správního orgánu ohledně porušování práv z průmyslového vlastnictví. Dovolatelky mají za to, že v nyní projednávané věci postačí, když se k provozovateli tržnice (prostředníkovi) dostane relevantní informace o porušování práv z ochranných známek, a nic by tak nebránilo v případě takového porušení realizovat navrhaný výpovědní důvod obsažený v příslušné smlouvě o užívání předmětného prodejního prostoru.

12. Dovolatelky mají za to, že jimi navrhaný soudní zákaz – uložení žalované, aby se zdržela uzavírání nebo prodlužování podnájemních smluv na užití prostor či prodejních míst v Pražské tržnici, které by neobsahovaly závazek podnájemce zdržet se porušování práv z průmyslového vlastnictví žalobkyň a s tím související výpovědní důvod, je v souladu s § 4 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb. a s judikaturou Soudního dvora Evropské unie (rozsudky ve věcech [C-324/09](#) a [C-494/15](#)), ze které vyplývá, že vnitrostátní soudy příslušné v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví mohou nařídit prostředníkovi přijetí opatření, která přispívají nejen k ukončení porušování těchto práv uživateli tohoto tržiště, ale také k předcházení dalším porušováním tohoto druhu, když tyto soudní zákazy musejí být účinné, přiměřené, odrazující a nesmí vytvářet překážky právem dovolenému obchodu.

13. Dovolatelky konečně uvedly, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí odvolacího soudu je zřejmé, že ta část výroku rozhodnutí odvolacího soudu, na základě které bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně o zamítnutí návrhu žalobkyň ohledně publikace rozsudku, závisí podle odůvodnění rozhodnutí na míře úspěchu ve věci, když odvolací soud uvedl, že ohledně této části řízení z rozhodovací praxe vyplývá podmínka úspěchu alespoň v převážné části věci a v dané věci byla míra úspěchu a neúspěchu žalované vyrovnána. Proto mají dovolatelky za to, že v případě úspěchu dovolání bude možno zrušit i část rozsudku odvolacího soudu, podle které byl potvrzen výrok rozsudku soudu prvního stupně pod bodem III, neboť jde o závislý výrok.

14. Žalobkyně navrhly, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

15. Žalovaná se k dovolání žalobkyň nevyjádřila.

III. Přípustnost dovolání

16. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., zkoumal, zda dovolání obsahuje zákonné obligatorní náležitosti a zda je přípustné.

17. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Podle § 236 odst. 2 o. s. ř. dovolání jen proti důvodům rozhodnutí není přípustné.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 1 o. s. ř. lze dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Podle ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř. v dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).

Podle § 241a odst. 6 o. s. ř. nelze v dovolání uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

18. Nejvyšší soud úvodem podotýká, že i když žalovaná ohlašuje, že rozhodnutí odvolacího soudu napadá ve všech jeho výrocích, z obsahu dovolání je zřejmé, že zpochybňuje pouze tu část výroku, kterou odvolací soud potvrdil výrok pod bodem II rozsudku soudu prvního stupně. Částí výroku, kterým byly potvrzeny závěry soudu prvního stupně ve výrocích pod body I, III a IV, jakož i výrokem o nákladech odvolacího řízení se proto Nejvyšší soud nezabýval.

19. Dovolání je přípustné pro řešení dovolatelkami předestřené právní otázky, zda lze provozovateli tržnice, který dává do užívání prodejní místa trhovcům, kteří je využívají k prodeji padělků výrobků označených ochrannými známkami, uložit podle § 4 zákona č. 221/2006 Sb., aby se zdržel uzavírání nebo prodlužování doby trvání smluv na užití prostor či prodejních míst v jím provozované tržnici, které nebudou obsahovat závazek uživatele takového prostoru či prodejního místa zdržet se porušování práv z průmyslového vlastnictví a které nebudou obsahovat jako výpovědní důvod ze strany provozovatele takové tržnice porušení nebo ohrožení práv k ochranným známkám v prostoru či prodejním místě užívaném uživatelem takového prostoru či prodejního místa. Jedná se o otázku, která dosud v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu nebyla vyřešena.

IV. Důvodnost dovolání

20. Podle § 4 odst. 1 zákona č. 221/2006 Sb. došlo-li k neoprávněnému zásahu do práv, může se

oprávněná osoba domáhat u soudu toho, aby se porušovatel zdržel jednání, jímž dochází k porušení nebo ohrožení práva, a následky ohrožení nebo porušení byly odstraněny, a to zejména

a) stažením výrobků z trhu, jejichž výrobou nebo uvedením na trh nebo skladováním došlo k ohrožení nebo porušení práva,

b) trvalým odstraněním nebo zničením výrobků, jejichž výrobou nebo uvedením na trh nebo skladováním došlo k ohrožení nebo porušení práva,

c) stažením, trvalým odstraněním nebo zničením materiálů, nástrojů a zařízení určených nebo používaných výlučně nebo převážně při činnostech porušujících nebo ohrožujících právo.

21. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 221/2006 Sb. soud zničení nenařídí, jestliže by porušení práva mohlo být odstraněno jinak a zničení by bylo nepřiměřené tomuto porušení. Budou-li opatření k nápravě směřovat proti výrobkům, materiálům, nástrojům či zařízením, které nejsou ve vlastnictví porušovatele práva, soud přihlédne k zájmům třetích osob, zejména spotřebitelů a osob jednajících v dobré víře. Odstranění označení nebo padělané ochranné známky z výrobků před jejich uvedením na trh lze připustit jen ve výjimečných případech.

Podle § 4 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb. oprávněné osoby se mohou u soudu domáhat nároků uvedených v odstavci 1 rovněž vůči každému, jehož prostředky či služby jsou užívány třetími osobami k porušování práv.

Podle § 4 odst. 4 zákona č. 221/2006 Sb. soud může na návrh porušovatele práv nařídít namísto opatření uvedených v odstavci 1 zaplacení peněžního vyrovnání oprávněné osobě, a to tehdy, pokud porušovatel nevěděl ani nemohl vědět, jestliže by mu tato opatření způsobila nepřiměřenou újmu a peněžní vyrovnání s oprávněnou osobou se jeví dostatečným.

Podle § 4 odst. 5 zákona č. 221/2006 Sb. oprávněné osobě, jejímuž návrhu bylo vyhověno, může soud přiznat v rozsudku právo uveřejnit rozsudek na náklady porušovatele, který ve sporu neuspěl, a podle okolností určit i rozsah, formu a způsob uveřejnění.

22. Při aplikaci § 4 zákona č. 221/2006 Sb. je nutno zohlednit směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. 4. 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (dále jen „Směrnice“), kterou zákon č. 221/2006 Sb. v § 1 transponuje do národního práva - národní úpravu je nutné v co největším rozsahu interpretovat ve světle znění a účelu směrnice, aby bylo dosaženo výsledku uvedeného ve směrnici (nepřímý účinek; viz oba rozsudky Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 11. 1990 ve věci [C-106/89](#) Marleasing SA proti La Comercial Internationale de Alimentacion SA a ze dne 10. dubna 1984 ve věci [C-14/83](#) Von Colson).

23. Podle bodu 17 preambule Směrnice je třeba opatření, řízení a nápravná opatření stanovená touto směrnicí pro každý případ určit takovým způsobem, aby byla řádně zohledněna zvláštní povaha daného případu, včetně zvláštních vlastností každého práva duševního vlastnictví, a ve vhodných případech úmyslná nebo neúmyslná povaha tohoto porušení práva.

Podle bodu 23 preambule Směrnice platí, že aniž jsou dotčena jiná opatření, řízení a nápravná opatření, měli by mít nositelé práv možnost požádat o soudní zákaz vůči zprostředkovateli, jehož služeb využívá třetí osoba k porušování průmyslových práv nositele práv. Podmínky a řízení týkající se těchto soudních zákazů by měly být upraveny vnitrostátním právem členských států. Pokud jde o porušení autorského práva a práv s ním souvisejících, zajišťuje směrnice 2001/29/ES vysoký stupeň harmonizace. Touto směrnicí by tudíž neměl být dotčen článek 8 odst. 3 směrnice 2001/29/ES.

Podle bodu 24 preambule Směrnice by v závislosti na konkrétním případě a odůvodňují-li to

okolnosti, měla opatření, řízení a nápravná opatření zahrnovat zakazující opatření k předcházení dalšímu porušování práv duševního vlastnictví. Ještě je třeba stanovit nápravná opatření, ve vhodných případech na náklady porušovatele, jako je stažení a úplné odstranění z obchodních kanálů, nebo zničení zboží, kterým jsou porušována práva, a ve vhodných případech stažení materiálů a nástrojů používaných především k výrobě ke zhotovení tohoto zboží. Tato nápravná opatření by měla zohlednit zájmy třetích osob, včetně zejména spotřebitelů a soukromých osob jednajících v dobré víře.

Podle článku 3 odst. 1 Směrnice členské státy stanoví opatření, řízení a nápravná opatření potřebná k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví, na něž se vztahuje tato směrnice. Tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být spravedlivá a nestranná a nesmějí být nadměrně složitá nebo nákladná, nesmějí obsahovat nerozumné lhůty ani nesmějí mít za následek bezdůvodná zdržení.

Podle odstavce 2 téhož článku tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být rovněž účinná, přiměřená a odrazující a musí být používána způsobem, který zabraňuje vzniku překážek právně dovoleného obchodu a poskytuje záruky proti jejich zneužití.

Podle článku 10 odst. 1 Směrnice („nápravná opatření“) platí, že aniž je dotčena náhrada škody, která vznikla nositeli práv porušením práv, a aniž je dotčeno odškodnění jiného druhu, zajistí členské státy, aby příslušné soudní orgány mohly na žádost navrhovatele nařídít přijetí vhodných opatření ve vztahu ke zboží, o němž bylo zjištěno, že jsou jím porušována práva duševního vlastnictví, a ve vhodných případech i ve vztahu k materiálům a nástrojům, které byly používány především při výrobě nebo zpracování tohoto zboží. Tato opatření zahrnují:

- a) stažení z obchodních kanálů,
- b) konečné odstranění z obchodních kanálů, nebo
- c) zničení.

Podle odstavce 2 téhož článku soudní orgány nařídí, aby tato opatření byla provedena na náklady porušovatele práv, ledaže tomu odporují zvláštní důvody.

Podle odstavce 3 téhož článku při posuzování žádosti o nápravná opatření se přihlíží k úměrnosti mezi závažností porušení a nápravnými opatřeními, jakož i k zájmům třetích osob.

Podle článku 11 Směrnice („soudní zákazy“) členské státy zajistí, aby v případě vydání soudního rozhodnutí zjišťujícího porušení práva duševního vlastnictví mohly soudní orgány vydat vůči porušovateli práv soudní zákaz dalšího porušování. Stanoví-li tak vnitrostátní právo, může být za nedodržení tohoto zákazu případně uloženo penále k zajištění jeho dodržování. Aniž je dotčen článek 8 odst. 3 směrnice 2001/29/ES, zajistí členské státy, aby nositelé práv mohli požádat o vydání soudního zákazu vůči prostředníkům, jejichž služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví.

24. Žalobkyně po soudu požadují, aby uložil žalované, aby se zdržela uzavírání smluv, které neobsahují zákaz porušování práv z průmyslového vlastnictví a na porušení tohoto zákazu navázaný výpovědní důvod. Žalobkyně se předně dovolávají závěrů obsažených v judikatuře Soudního dvora Evropské unie, podle kterých uložená opatření musí být hlavně účinná, přiměřená, odrazující a nesmí vytvářet překážky právem dovolenému obchodu. Současně podle této judikatury mohou být tato opatření preventivní, tedy mohou být uložena za účelem předcházení dalšímu porušování.

25. Z § 4 odst. 1 ve spojení s § 4 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb. se podává, že došlo-li k neoprávněnému zásahu do práv, může se oprávněná osoba domáhat u soudu toho, aby se

prostředník zdržel jednání, jímž dochází k porušení nebo ohrožení práva, a následky ohrožení nebo porušení byly odstraněny, a to zejména zde uvedenými způsoby. Jinými slovy žalobkyně mohou po žalované požadovat, aby se zdržela jednání, jímž dochází k porušení nebo ohrožení práva. Uzavírání smluv, v nichž není obsažen zákaz porušovat práva z průmyslového vlastnictví a na něj navázaný výpovědní důvod, však nelze označit za jednání, jímž dochází k porušování nebo ohrožování práv z průmyslového vlastnictví. Opačný závěr by byl zcela absurdní a právně neudržitelný.

26. Při výkladu aplikovaných ustanovení zákona č. 221/2006 Sb. je třeba vycházet z principu eurokonformního výkladu, tedy v co největší míře zohlednit smysl a účel Směrnice (srov. např. rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci [C-106/89](#) Marleasing SA, Sb. rozh. 1990, s. I-4135, bod 8). Směrnice upravuje řadu opatření, kterých se mohou vlastníci průmyslových práv dožadovat. V souvislosti s nároky, které mohou být vymáhány po tzv. prostředníkovi, však hovoří pouze o zakazujících opatřeních. Směrnice v čl. 11 větě třetí uvádí, že členské státy zajistí, aby nositelé práv mohli požádat o vydání soudního zákazu vůči prostředníkům, jejichž služby jsou užívány třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví. O tom, že tato opatření mají mít formu zákazu, pojednávají i dovolatelkou citovaná rozhodnutí.

27. Soudní dvůr Evropské unie v rozhodnutí [L'Oréal](#) vyložil, že je při výkladu čl. 11 Směrnice třeba rozlišovat mezi výrazem „soudní zákaz dalšího porušování“ použitý ve větě první a výrazem „soudní zákaz“ použitý ve větě třetí předmětného článku. Soudní zákaz vydaný vůči porušovateli spočívá logicky v zákazu uloženém porušovateli pokračovat v porušování, zatímco situace poskytovatele služby, prostřednictvím níž k porušování dochází, je složitější a k jejímu řešení jsou vhodnější jiné druhy soudních zákazů. Z tohoto důvodu by neměl být výraz „soudní zákaz“ použitý v čl. 11 větě třetí Směrnice kladen na roveň slovnímu spojení „soudní zákaz dalšího porušování“ obsaženému v první větě téhož článku. S ohledem na cíl sledovaný předmětnou směrnicí, který spočívá v tom, aby členské státy zajistily zejména v informační společnosti účinnou ochranu duševního vlastnictví, pravomoc přiznaná v souladu s čl. 11 třetí větou uvedené směrnice vnitrostátním soudům jim musí umožnit nařídít takovému poskytovateli on-line služby, jako je poskytovatel, který zpřístupňuje uživatelům internetu on-line tržiště, aby přijal opatření, jež účinně přispívají nejen k ukončení porušování, ke kterému dochází prostřednictvím tohoto tržiště, ale také k předcházení dalším porušováním. Tento výklad je podpořen článkem 18 směrnice 2000/31, který od členských států vyžaduje zajištění toho, aby soudní prostředky dostupné ve vnitrostátním právu pro oblast služeb informační společnosti umožnily přijetí opatření „s cílem ukončit zjištěné porušování práva a předejít dalšímu poškození dotčených zájmů“. Konečně restriktivní výklad čl. 11 třetí věty Směrnice není v souladu s dvacátým čtvrtým bodem odůvodnění této směrnice, který stanoví, že v závislosti na konkrétním případě a odůvodňují-li to okolnosti, měla by opatření zahrnovat zakazující opatření k předcházení dalšímu porušování práv duševního vlastnictví.

28. Jakkoli z citovaného rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie vyplývá, že je nezbytné navrhované opatření poměřovat kritérii jako je přiměřenost, spravedlivost, nákladnost, skutečnost, zda opatření nevyžaduje po prostředníkovi vykonávání obecného a soustavného dohledu, nebo nevytváří překážky právem dovolenému obchodu, staví toto rozhodnutí rovněž na jisto, že se musí jednat o opatření zakazující. Směrnice tak umožňuje uložit prostředníkům zákaz vedoucí k tomu, aby bylo upuštěno od poskytování služby, jež je využívána třetími osobami k porušování práva duševního vlastnictví, a aby bylo zabráněno dalšímu takovému využívání této služby (srov. rovněž na základě obdobné unijní úpravy podle čl. 8 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 6. 2021 ve spojených věcech Frank Peterson proti Google LLC, YouTube Inc., YouTube LLC, Google Germany GmbH a Elsevier Inc. proti Cyando AG, [C-682/18](#) a [C-683/18](#)).

29. Česká republika přistoupila k provedení citovaného ustanovení unijního práva o soudních

zákazech prostředníků v oblasti průmyslových práv shora popsaným způsobem, tedy tak, že zakotvila hmotné právo (deliktně závazkové povahy) vlastníků a majitelů průmyslových práv (popř. též dalších osob oprávněných tato práva vymáhat) vůči prostředníkům na zdržení se poskytování jejich prostředků či služeb v dotčeném rozsahu, tedy právo umožňující uplatnění tzv. zápůrčího (zdržovacího) nároku.

30. Zároveň ze shora uvedeného účelu a smyslu unijní úpravy, stejně jako z vymezení právního postavení prostředníků, jež nejsou osobami, které do průmyslových práv samy zasahují (neoprávněně je ohrožují či porušují), nýbrž jsou (pouhými) poskytovateli prostředků či služeb, které třetí osoby využívají k zasahování do těchto práv, plyne, že prostředníkům nevzniká (deliktní) závazek vyplývající z (jimi nevyvolaného) zásahu do těchto práv, nýbrž (pouze) závazek zdržet se poskytování jimi nabízených prostředků či služeb v dotčeném rozsahu. Tedy ani závazek zdržet se jednání, jímž dochází k porušení nebo ohrožení práv průmyslového vlastnictví ani závazek odstranit následky z toho vzniklé, jak by mohla naznačovat samotná dikce ustanovení § 4 odst. 3 ve spojení s § 4 odst. 1 zákona č. 221/2006 Sb., neboť sami prostředníci do žádných takových práv nezasahují ani žádné následky z toho vzniklé nevyvolávají.

31. Obecně pak právo domáhat se zdržení určitého jednání má preventivní povahu (aniž by zároveň musely být splněny předpoklady prevenční zakročovací povinnosti podle § 2900 o. z.) a jeho uplatněním se dotčená osoba brání proti tomu, aby se jednání, jímž jsou poškozena (popř. jiným zákonem vymezeným způsobem dotčena) její práva, opakovalo, nebo aby bylo pokračováno v takovém jednání, popř. odvrací hrozbu, že by k takovému jednání mohlo dojít. Uplatněním tohoto práva u soudu (v podobě tzv. zápůrčího nároku) se může žalobce domáhat, aby byla žalovanému uložena povinnost spočívající ve zdržení se určitého jednání (tj. povinnost omisivní povahy (srov. např. rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 10. 3. 1939, sp. zn. [Rv I 662/38](#), uveřejněné pod č. 17256/1939 Sbírky rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech občanských, či rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2013, sp. zn. [23 Cdo 3893/2010](#), a ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. [23 Cdo 2939/2011](#), a ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. [23 Cdo 2793/2020](#), uveřejněný pod číslem 61/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

32. Prostřednictvím tzv. zápůrčího nároku se proto nelze domáhat uložení konkrétního způsobu jednání žalovaného. Jeho smyslem je zabránit vzniku závadného stavu, tedy v případě prostředníků zabránit stavu využívání jejich prostředků či služeb třetími osobami k porušování průmyslových práv. Je potom na žalovaném, jakým konkrétním způsobem povinnosti zdržet se takového poskytování prostředků či služeb dostojí a jaká konkrétní opatření k tomu zvolí (srov. obdobně v poměrech věcných práv např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2002, sp. zn. [22 Cdo 2108/2000](#), nebo ze dne 30. 10. 2013, sp. zn. [22 Cdo 2746/2012](#)).

33. Jinak řečeno, prostředníkovi může být podle § 4 odst. 3 zákona č. 221/2006 Sb. uložena pouze taková povinnost, jež spočívá ve zdržení se samotného poskytování určitých jím nabízených prostředků nebo služeb (a to podle okolností v úplném nebo částečném rozsahu), nikoli však taková povinnost, která v konečném důsledku představuje určení konkrétního způsobu, jakým se má prostředník takového poskytování (teprve) vyvarovat.

34. Proto spočívá-li služba prostředníka kupříkladu v možnosti ukládání a veřejného zpřístupňování datových souborů prostřednictvím jím provozovaného veřejně přístupného (online) datového úložiště, jež je využívána uživateli této služby k neoprávněnému zpřístupňování předmětů práv duševního vlastnictví, může být takovému prostředníkovi uloženo, aby se takového veřejného zpřístupňování (v určitém rozsahu) zdržel (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2022, sp. zn. [23 Cdo 1840/2021](#)). Jaké konkrétní prostředky však ke splnění této povinnosti prostředník zvolí, je na jeho vůli a nelze mu jejich použití prostřednictvím tzv. zápůrčího nároku ukládat.

35. V poměrech projednávané věci spočívá služba žalované, jež je dle žalobkyň využívána třetími osobami k porušování průmyslových práv žalobkyň, v podnájemním přenechání prostor či prodejních míst na tržnici. Proto se žalobkyně prostřednictvím tzv. zápůrčího nároku mohou vůči žalované případně domáhat uložení povinnosti zdržet se (zcela nebo v určitém závadném rozsahu) takového podnájemního přenechávání prodejních prostor či míst, nikoli však uložení určitého způsobu, jakým má žalovaná takového zdržení se dosáhnout (resp. jakým způsobem se má žalovaná poskytování služby takovým osobám vyvarovat).

36. Žalobkyněmi uplatněný nárok proto požadavek, aby se jednalo o opatření zakazující ve shora uvedeném smyslu, jakkoliv je tento jejich nárok svojí samotnou dikcí (zdánlivě) formulován jako tzv. zápůrčí nárok, nesplňuje. Žalobkyně totiž požadují, aby žalovaná v budoucnu uzavírala podnájemní smlouvy obsahující konkrétní, žalobkyněmi určené smluvní ujednání, se (všemi) subjekty, s nimiž bude žalovaná vstupovat do soukromoprávního (podnájemního) vztahu.

37. Žalobkyně proto navrhovaným opatřením po žalované v konečném důsledku požadují, aby při poskytování své služby (nově) konala určitým konkrétním (žalobkyněmi určeným) způsobem, o němž jsou přesvědčeny, že povede k prevenci při potenciálním porušování jejich práv. Tedy, jinak řečeno, (teprve) má vést (jako konkrétní prostředek) ke splnění povinnosti žalované zdržet se poskytování její služby osobám využívajícím tuto službu k porušování práv žalobkyň.

38. Proto předmětný nárok žalobkyň není opodstatněn právem, jež by žalobkyním podle zákona č. 221/2006 Sb. vzniklo (resp. žalobkyně nemohou takový nárok podle tohoto zákona důvodně uplatňovat).

39. Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno, že by řízení bylo postiženo některou z vad uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalobkyň podle ustanovení § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.